

5. Moliako, V.O., & Muzyka, O.L. (2006). *Zdibnosti, tvorchist, obdarovanist: teoriia, metodyka, rezultaty doslidzhen* [Abilities, creativity, talent: theory, methodology, research results]. Zhytomyr: Vyd-vo Ruta [in Ukrainian].
6. Mochalov, I.I. (1982). *Vladimir Ivanovich Vernadskij* [Vladimir Ivanovich Vernadsky]. Moscow: Nauka [in Russian].
7. Sitnik K., Bevz T. (2017). *Volodimir Vernads`kij: Lyudina. Gromadyanin. Uchenij* [Vladimir Vernadsky: Man. Citizen. Scientist]. Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].
8. Yaroshevskij, M.G. (1969). *O genezise sub`ekta nauchnogo poznaniya* [On the genesis of the subject of scientific knowledge]. *Voprosy` filosofii - Philosophy Issues*, 6, 68–80 [in Russian].

Стаття надійшла до редакції 13.01.2020.

The article was received 13 January 2020.

УДК 159.923.2

DOI <https://doi.org/10.32999/ksu2312-3206/2020-1-3>

ІДЕНТИЧНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ: ІНТЕГРАЦІЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ ЗНАТЬ

Зливков Валерій Лаврентійович,

кандидат психологічних наук, доцент,
завідувач лабораторії методології і теорії психології

*Інститут психології імені Г.С. Костюка
Національної академії педагогічних наук України*

vzlivkov@gmail.com

ORCID: 0000-0002-8404-8866

Котух Олена Вікторівна,

молодший науковий співробітник лабораторії методології і теорії психології

*Інститут психології імені Г.С. Костюка
Національної академії педагогічних наук України*

snegyro4ka4@ukr.net

ORCID: 0000-0001-5706-3190

Статтю присвячено проблемі визначення можливостей інтеграції психологічних знань щодо ідентичності особистості.

Мета статті – висвітлення результатів апробації методики нарративної ідентичності в контексті інтегративного підходу в психології.

Методи: опитувальник нарративної ідентичності (NIQ, S.T. Douglas, 2019). Методика NIQ – це міра рефлексивності пам'яті у відповідь на читання тексту; складається із 19-ти тверджень, які оцінюються за 5-бальною шкалою (від 0 = «зовсім не так» до 4 – «цілком вірно»). Опитувальник містить три шкали: 1) трансформація спогадів, 2) румінативна сепарація та ізоляція і 3) саморозуміння та самоприйняття. У нашому емпіричному дослідженні взяли участь 96 студентів-майбутніх психологів, які на першому етапі писали есе щодо травматичної кризової ситуації, а на другому етапі відповідали на запитання опитувальника.

Результати. Трансформація спогадів краще виражена в досліджуваних чоловіків, натомість жінки, хоча й не сприймають описувану ними кризову ситуацію як дискомфортну, все ж більше пам'ятають її деталі. Чоловіки більше схильні до румінацій, частіше за жінок вважають свій досвід унікальним, значущим саме для них, вони ізолюють кризову ситуацію від свого повсякденного життя, натомість жінки схильні пов'язувати події свого минулого, теперішнього та майбутнього в єдиний життєвий континуум, краще включають набутий досвід у посткризове функціонування.

Висновки. Розмежування соціальної та особистісної ідентичності необхідно для подальшої інтеграції змісту цих понять із метою більш повного розгляду феномена ідентичності в різноманітті можливих проявів; інтегративна психологія, зокрема в контексті теорії особистісної ідентичності, дедалі більше стає популярною, її теоретичні розвідки підтверджуються психодіагностичними опитувальниками, зокрема Опитувальником нарративної ідентичності (NIQ, 2019), а результати діагностики, у свою чергу, зумовлюють актуалізацію нарративних і дискурсивних психотерапевтичних практик.

Ключові слова: автентичність, ідентичність, психологічне благополуччя, самореалізація, педагогічна діяльність, соціономічні професії.

PERSONAL IDENTITY: INTEGRATION OF PSYCHOLOGICAL KNOWLEDGE

Zlivkov Valeriy Lavrentievich,

Candidate of Psychological Sciences,
Chief of Laboratory Methodology and Theory of Psychology
G.S. Kostiuk Institute of Psychology
of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine

vzlivkov@gmail.com
ORCID: 0000-0002-8404-8866

Kotukh Olena Viktorivna,

Researcher of Laboratory Methodology and Theory of Psychology
G.S. Kostiuk Institute of Psychology
of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine

snegyro4ka4@ukr.net
ORCID: 0000-0001-5706-3190

The article is devoted to the problem of identifying the possibilities of integrating psychological knowledge of personality identity.

The **purpose** of the article is to elucidate the results of testing the methodology of narrative identity in the context of an integrative approach in psychology.

Methods: Narrative Identity Questionnaire (NIQ, S.T. Douglas, 2019). The NIQ technique is a measure of memory reflexivity in response to reading a text; consists of 19 statements, which are rated on a 5-point scale (from 0 = “not quite” to 4 – “quite true”). The questionnaire contains three scales: 1) transformation of memories, 2) ruminative separation and isolation, and 3) self-understanding and self-acceptance. In our empirical study, 96 students-future psychologists participated, who in the first stage – wrote an essay on a traumatic crisis situation, and in the second – answered the questionnaire.

Results. Transformation of memories is better expressed in the studied men, while women, although they do not perceive the crisis described as uncomfortable, still remember its details. Men are more likely to ruminate, more often than women find their experience unique, meaningful to them, they isolate the crisis from their daily lives, while women tend to relate the events of their past, present and future into a single continuum of life, better integrate the experience they have acquired. in post-crisis functioning.

Conclusions. The distinction between social and personal identity is necessary to further integrate the content of these concepts in order to more fully consider the phenomenon of identity in the variety of possible manifestations; integrative psychology, in particular in the context of identity theory, is becoming increasingly popular, its theoretical intelligence is confirmed by psychodiagnostic questionnaires, in particular the Narrative Identity Questionnaire (NIQ, 2019), and the results of diagnostics, in turn, make psychoactive discoveries.

Key words: *authenticity, identity, psychological well-being, self-realization, pedagogical activity, socionomic professions.*

Вступ

Необхідність інтегративного підходу до сучасних досліджень ідентичності зумовлена усвідомленим прагненням науковців і практиків до інтеграції різних мультидисциплінарних напрацювань у даній галузі.

Трансформація психологічного знання в умовах інформаційного суспільства зумовлює безперервні якісні і кількісні зміни, що впливають на вибір тем дослідження і їх організацію, методи та рівні аналізу, що, у свою чергу, ускладнює формування повного концептуального і формалізованого опису «метапсихології» та висуває на передній план динаміку розвитку психологічного знання.

У широкому сенсі використання інтегративного підходу в психології спрямовано на позитивну динаміку процесів саморозкриття, саморуку, саморозвитку в кон-

тинуумі часу та простору. Інтегративний підхід дозволяє вивчати ідентичність як єдиний цілісний феномен, активний простір, схильний до самовдосконалення, зданий наповнювати реальність змістом, ставленням і переживаннями. Наше дослідження ідентичності ми базували на визначенні інтегративної психології як системи концепцій, методів і технік, використання яких забезпечує більшу інтегральність особистості і меншу роздробленість у свідомості, діяльності та поведінці, інтегративна психологія акцентує на тому, що людина – істота цілісна, самостійна, здатна до саморегуляції і розвитку.

1. Теоретичне обґрунтування проблеми

Ідентичність і споріднені з нею слова мають довгу історію як технічні терміни Західної філософії – від стародавніх

греків до сучасної аналітичної філософії. Вони використовуються для звернення до вічних філософських проблем постійності серед очевидних змін, а також єдності серед очевидної різноманітності. Дослідження ідентичності як тотожності міститься ще в діалектиці Платона, а подальший розвиток – у численних філософських дослідженнях постійності і мінливості, Я і не-Я у працях Г. Лейбніца, Дж. Локка, І. Фіхте, Ф. Шеллінга, Гегеля, В. Соловйова. У сучасному суспільстві структура Я його індивідів порівняно з будь-якою історичною епохою. Відповідно, питання про становлення ідентичності та можливі шляхи її переформатування також набувають значної складності. Оскільки чим більше Я-образів, тим складніше зберегти саму ідентичність, усвідомлення належності кожного зі своїх Я-образів до єдиного комплексу «Я».

Першою психологічною теорією, яка виникла на основі психоаналізу З. Фрейда і яку дійсно можна віднести до концепції автентичності особистості, М. Рагуліна вважає аналітичну психологію К.Г. Юнга. Зокрема, у працях К.Г. Юнга автентичність тісно пов'язана і архетипом Тіні людини, а також із поняттям персоналізації, при цьому Тінь уособлює автономну частину особистості, яка складається з особистісних і колективних психічних установок, які не можуть бути прийнятими особистістю через несумісність зі свідомим уявленням про себе, втім, задля гармонійного розвитку людини тіньові установки мають бути інтегровані в цілісну структуру особистості (Зливков, Лукомська, 2013). Одним з основних понять у К.Г. Юнга виступає «індивідуація». Цим терміном він позначав процес особистісного розвитку, що передбачає встановлення зв'язків між Его і Самістю, тобто між свідомим і несвідомим. Тобто індивідуація – це процес розвитку цілісності шляхом інтеграції різноманітних частин психіки. Завдання психоаналізу якраз і полягає в тому, щоб інтегрувати свідоме і несвідоме в людині і зробити її цілісною. Із точки зору концепції автентичності К.Г. Юнг стверджує, що для того, аби бути собою, бути справжньою, людина повинна усвідомлювати всі елементи і явища власного психічного життя (бажання, думки, почуття, відчуття тощо). Ототожнюючи ідентичність та автентичність, Е. Еріксон стверджував, що про почуття ідентичності свідчать три ознаки: відчуття внутрішньої тотожності та інтегрованості в часі: дії в минулому та очікування від майбутнього переживаються як такі, що пов'язані із самістю сьогодення; відчуття

внутрішньої тотожності та інтегрованості у просторі: людина сприймає себе всюди та завжди як цілісність, а всі свої дії розглядає не як випадкові, а як такі, що внутрішньо зумовлені; ідентичність переживається серед інших, що є соціально значущими, взаємостосунки та ролі допомагають підтримати та розвинути почуття інтегрованої в часі особистості. Ототожнення феноменів «автентичності» й «ідентичності» характерне і для представників символічного інтеракціонізму (Рагуліна, 2009). У рамках даної концепції Дж. Мід виділив усвідомлювану та неусвідомлювану ідентичність. Перша базується на неусвідомлено прийнятих нормах та звичках, що поступають від соціальної групи, до якої належить особа. Друга пов'язана з розвитком когнітивних процесів та появою рефлексії, коли людина починає аналізувати себе як особистість та власну поведінку (Брунер, 2005).

У контексті постмодернізму розглядає ідентичність російський філософ І. Довгальова. На її думку, ідентичність – це послідовність психічного життя людини, її самототожність із певним визнанням зразком, що виникає в соціальних інтеракціях як різний вияв особистості. Ідентичність відображає не лише усвідомлювані, але і нерелексивні, нераціональні механізми самовизначення. Можливість зміни ідентичності пов'язана з адаптаційною практикою, з використанням захисних механізмів і стратегій. І. Довгальова стверджує, що в мінливому світі принципово неможлива стабільна соціальна ідентичність. «Криза ідентичності», відмирання старих і становлення нових ідентичностей супроводжують соціум, що трансформується, і є нормальним станом індивідів, які змушені змінювати свої цінності та настановлення у просторі «Я-ми-вони» (Довгальова, 2010).

Натепер вважається, що люди по-різному застосовують релевантну до ідентичності інформацію, відповідно, М.Д. Berzonsky виокремив три стилі ідентичності: інформаційний, нормативний, дифузний (Berzonsky, Soenens, Luysckx, 2013).

Інформаційний стиль передбачає готовність людини аналізувати всі можливі варіанти розв'язання певної проблеми і лише після цього приймати рішення. Особа з інформаційним стилем ідентичності є самодисциплінованою, відповідальною і цілеспрямованою, характеризується вираженою рефлексивністю, скептицизмом, зацікавленістю в самопізнанні. Цей стиль пов'язаний із когнітивною складністю, проблемно-орієнтованим копінгом, відкритістю до змін, комплексним підходом до прийняття рішень, персональною

ефективністю, статусом досягненої ідентичності чи її мораторієм.

Нормативний стиль означає залежність людини від соціальних очікувань та очікувань значущих інших, під час прийняття рішень особа з нормативним стилем ідентичності керується зовнішніми оцінками, а не власними переконаннями, вона високо дисциплінована, відповідальна, однак всі свої прагнення співвідносить із референтною групою, яка, у свою чергу, зумовлює самооцінку та самосприйняття людини з нормативним стилем ідентичності. Характеризується передвизначеним статусом ідентичності, низькою толерантністю до невизначеності, потребою в чіткому структуруванні оточуючого світу й прагненням до захисту власних усталених поглядів на світ і себе в цьому світі зокрема.

Дифузний / унікаючий стиль характеризується тенденцією до прокрастинації, відкладання прийняття рішення та цілкової ситуативності поведінки. Люди із цим стилем ідентичності намагаються уникати розв'язання проблем та відчувають дискомфорт у випадку необхідності робити вибір, на їхню поведінку значною мірою впливають оточуючі, рівень відповідальності та самодисциплінованості при цьому невисокий, оскільки всю відповідальність за свої вчинки такі особи перекладають на інших. Цей стиль ідентичності пов'язаний із зовнішнім локусом контролю, низьким самоконтролем, статусом дифузної ідентичності.

2. Методологія та методи

У даному дослідженні ми проаналізували можливість використання Опитувальника нарративної ідентичності (NIQ, S.T. Douglas, 2019) для роботи з людиною в ситуації кризи. Насамперед зазначимо, що розробники методики базувалися на формуванні нарративної ідентичності в контексті розуміння літературних текстів. Ми ж замість уривків із поем і віршів запропонували студентам самим описати кризову ситуацію з їхнього життя, яка їм найбільше запам'яталася (Vamberg, 2005). У результаті написані есе або спогади про кризову ситуацію стали основою для подальшої роботи з опитувальником.

Методика NIQ – це міра рефлексивності пам'яті у відповідь на читання тексту; складається із 19-ти тверджень, які оцінюються за 5-бальною шкалою (від 0 = «зовсім не так» до 4 – «цілком вірно»). Опитувальник містить три шкали: 1) трансформація спогадів, 2) румінативна сепарація та ізоляція і 3) саморозуміння та самоприйняття.

Так, до шкали «трансформація спогадів» входять чотири твердження. «Коли я думаю

про цей спогад»: я не можу відтворити його чітко в пам'яті; згадую, як ніби це щойно сталося (R); мені складно пригадати всі деталі події; не сприймаю ситуацію як дуже кризову, таку, що завдає сильного дискомфорту.

Шкала «румінативна сепарація та ізоляція» містить вісім тверджень. «Роздумуючи над цим спогадом»: я відчував, що люди пам'ятають цю подію так само, як пам'ятаю її я; мені здається, що лише я один можу згадати, як це насправді сталося; я думаю, що жоден учасник події не пам'ятає її так, як я; цей спогад є важливим, оскільки й інші люди пам'ятають про цю подію (R); я відчуваю, що «застряг» у минулому; я й подумати не міг, наскільки минуле впливає на теперішнє або майбутнє; я відчував те саме, що й тоді, коли ця подія трапилася; мені здавалося, що я знову опинився в тій ситуації; я відчуваю, що та подія ніяк не пов'язана з моїм майбутнім, бо після неї життя вже немає, є лише існування.

До шкали «саморозуміння та самоприйняття» ввійшли сім тверджень. «Коли я згадую подію, що сталася»: я думаю, що завдяки їй краще пізнав себе; я розумію, що в житті важливе, а що – ні; в мене більше позитивних емоцій, ніж негативних; я розумію, що втратив, що пережив, але все ж вдячний долі за ту подію; я розумію, що завдяки тій події став більше цінувати життя; я відчуваю смуток, але не гострий біль; я розумію, що таке «світла пам'ять».

3. Результати та дискусії

У нашому емпіричному дослідженні взяли участь 96 студентів-майбутніх психологів, які на першому етапі писали есе щодо травматичної кризової ситуації, а на другому – відповідали на запитання опитувальника, результати представлено в табл. 1.

Таблиця 1

Особливості нарративної ідентичності студентів-психологів (за методикою NIQ, 2019)

Шкали	Жінки	Чоловіки
Трансформація спогадів	7,1	9,6
Румінативна сепарація та ізоляція	8,2	12,3
Саморозуміння та самоприйняття	17,4	16,9

Отже, трансформація спогадів краще виражена в досліджуваних чоловіків, натомість жінки, хоча й не сприймають описувану ними кризову ситуацію як дискомфортну, все ж більше пам'ятають її деталі. Чоловіки більше схильні до румінацій, частіше за жінок вважають свій досвід унікальним,

значущим саме для них, вони ізолюють кризову ситуацію від свого повсякденного життя, натомість жінки схильні пов'язувати події свого минулого, теперішнього та майбутнього в єдиний життєвий континуум, краще включають набутий досвід у посткризове функціонування. І в чоловіків, і в жінок спостерігаються високі показники за шкалою «самоприйняття та саморозуміння», тобто досліджувані завдяки кризовій ситуації краще розуміють цінність свого життя, свої потенційні можливості і ресурси.

Ми зазначаємо, що даний опитувальник потребує подальшої адаптації до українських реалій, однак вже нині його можна використовувати як додатковий інструмент визначення посткризової нарративної ідентичності особистості з подальшим планування психокорекційних втручань. Окрім діагностики, важливе значення має психотерапевтичний контекст, зокрема дискурсивні практики та нарративна терапія як ефективні інструменти психологічної допомоги на різних етапах кризи ідентичності. Для створення інтегративної моделі ідентичності нами здійснено мета-аналіз зарубіжних досліджень 1995–2019 років, за його результатами виявлено інтегративні складові частини, які характеризують усі можливі види ідентичності (табл. 2).

Прийняття своєї приналежності до певної соціальної групи означає самовизначення як члена цієї групи, що зумовлює необхідність визначити співвідношення особистісних особливостей з особливостями, які, як вважається, характеризують усіх членів даної групи. Це самовизначення може привести до різних моделей ідентичності, від повного прийняття до радикального відкидання групових особливостей; останнє, у свою чергу, може спровокувати як пошук нової соціальної ідентичності, так і спроби змінити соціальну групу, з якою дана особистість себе ідентифікує.

Оскільки ідентичність передбачає формування відчуття неперервності Я в часі, важливо враховувати, ким би людина хотіла стати (прогресивний розвиток ідентичності) і чого уникає, аби не відчувати себе поза спільнотою (альтернативне Я). Дослідженнями встановлено, що переважання альтернативного Я зумовлює депресивні прояви, натомість соціальна ідентифікація зі значущими групами передбачає нижчий рівень депресії, соціальні втручання (наприклад, розвиток мережі соціальної підтримки) під час депресії будуть ефективнішими, оскільки вони підвищують соціальну ідентифікацію.

Процес осмислення особистістю власної соціальної ідентичності в більшості випадків

Таблица 2

Інтегративні складові частини ідентичності

Приналежність	Бажання бути прийнятим іншими людьми, відчувати свою подібність, близькість до інших
Приналежність персоналізована	Прагнення до визнання, базоване на міжособистісній атракції
Приналежність деперсоналізована	Прагнення до визнання, відчуття членом групи, що базується на атракції соціальній
Потреба в ідентифікації	Бажання відчувати себе частиною соціокультурної спільноти
Суб'єктивна інтерпретація	Світ сприймається і інтерпретується індивідом із точки зору його потреб, у контексті власних конотацій і раніше сформованих когнітивних моделей
Самовдосконалення	Прагнення сформувати позитивну Я-концепцію, усвідомлений розвиток у себе позитивних навичок і якостей, а на їх основі – освоєння нових ролей
Самопізнання	Вивчення індивідом своїх властивостей, системи цінностей, життєвих намірів, провідних мотивів і мотивацій, характеру, темпераменту, особливостей процесів пізнання. Самопізнання дає можливість самостійно визначити шляхи успіху в певній сфері діяльності, проаналізувати та вдосконалити свою повсякденну діяльність
Самовираз	Потреба широко і відкрито виражати свої думки та почуття (поняття дотичне до автентичності, водночас не тотожне йому)
Конгруентність	Узгодженість інформації, одночасно переданої людиною вербальним і невербальним способом (або різними невербальними способами), а також несуперечність її мовлення, уявлень, переконань між собою; в ширшому сенсі – цілісність, самоузгодженість особистості взагалі. Стосовно Я-концепції виражається міра відповідності Я-реального до Я-ідеального, що конструюється в процесі самооцінки
Неперервність	Відчуття неперервності Я у часі

не має ні постійного і безперервного, ні систематичного характеру. Як правило, особистість піддає ревізії засвоєні в ході соціалізації і інкультурації компоненти своєї соціальної ідентичності лише в тих ситуаціях, коли внутрішні логічні протиріччя в загальній структурі стають не тільки очевидними, але і значущими для здійснення особистістю вибору одного з варіантів подальшого життєвого шляху. Реальні життєві ситуації у справжньому соціальному контексті відрізняються крайньою складністю і комплексністю, яка унеможливує їх моделювання методом лабораторного експерименту, в той час як використання реально виникаючих ситуацій такого роду в дослідницьких цілях занадто складні та, насамперед, неетичні.

Висновки

Отже, сучасна психологія трактує особистісну ідентичність як набір характеристик, що відрізняють одну людину від інших, і соціальну ідентичність як результат усвідомлення своєї групової належності із прийняттям типових для цієї групи рис, передбачає зіставлення цих аспектів ідентичності. Інтегративний аналіз особистісної та соціальної ідентичності полягає в їх розгляді як двох взаємопов'язаних і взаємодоповнюючих аспектів самовизначення особистості в соціальній реальності. При цьому особистісна ідентичність охоплює індивідуально-специфічні

рис, в той час як соціальна ідентичність – особливості, що виявляються внаслідок приналежності до певної соціальної групи. Слід враховувати умовність такого первинного розмежування, оскільки конвергенція індивідуальних особливостей з особливостями групи в багатьох випадках виражена двостороннім процесом як на стадії самокатегоризації і самоідентифікації, так і пізніше, в ході розвитку і трансформації особистості, групи і особистості в групі. Водночас індивідуальні особливості концептуалізуються кожним окремим суб'єктом самоідентифікації за допомогою понятійного апарату, засвоєного ним у процесі соціалізації і інкультурації, та на основі індивідуального життєвого досвіду розвитку в певному соціальному контексті. Іншими словами, особистісна ідентичність за своєю природою соціальна, причому в залежності від розглянутої в кожному конкретному випадку групи членства одні і ті ж елементи ідентичності можуть усвідомлюватися як особистісні риси або як соціальні властивості. Це особливо яскраво проявляється в тих випадках, коли рамки групи членства розмиті і складно визначаються. Таким чином, розмежування соціальної та особистісної ідентичності необхідно для подальшої інтеграції змісту цих понять із метою більш повного розгляду феномена ідентичності в різноманітті можливих проявів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Брунер Дж. Жизнь как нарратив. *Постнеклассическая психология*. 2005. № 1(2). С. 9–29.
2. Довгалёва И.В. Идентификационный дискурс о социальной ситуации человека. *Известия РГПУ им. А.И. Герцена*. 2010. № 120. С. 86–91.
3. Зливков В.Л., Лукомська С.О. Становлення поняття професійна ідентичність у вітчизняній і зарубіжній психології. *Горизонти освіти*. 2013. № 3. С. 143–148.
4. Рагулина М.В. Аутентичность: системное качество экзистенции личности. Монография. Хабаровск : ДВГГУ, 2009. 179 с.
5. Bamberg M. Narrative discourse and identities. *Narratology beyond literary criticism*. Ed. by J. Meister, T. Kindt, W. Schernus. Berlin: Walter de Gruyter, 2005. P. 213–237.
6. Berzonsky M. D., Soenens B., Luyckx K. Development and validation of the revised Identity Style Inventory (ISI-5): Factor structure, reliability, and validity. *Psychological assessment*. 2013. Vol. 25(3). P. 893–908.
7. Douglas S. T. Narrating Identity: The impact of literary reading on storied autobiographical memory development. A thesis submitted in partial fulfillment of the requirements for the degree of Doctor of Philosophy. University of Alberta, 2019. 152 p.

REFERENCES:

1. Bruner Dzh. (2005) Zhizn' kak narrative [Life as a narrative]. *Postneklassicheskaya psikhologiya - Post-non-classical psychology*, № 1(2). 9–29 [in Russian].
2. Dovgalova, I. V. (2010) Identifikatsionnyy diskurs o sotsial'noy situatsii cheloveka [Identification discourse on the social situation of a person]. *Izvestiya RGPU im. A.I. Gertsena - Proceedings of the Russian State Pedagogical University named after A.I. Herzen*, 120, 86–91 [in Russian].
3. Zlivkov, V. L., Lukoms'ka, S.O. (2013) Stanovlennya ponyattya profesiyina identichnist' u vitchiznyaniy i zarubizhniy psikhologii [Formation of the concept of professional identity in domestic and foreign psychology]. *Gorizonti osviti - Education horizons*, 3, 143–148 [in Ukrainian].
4. Ragulina, M.V. (2009) Autentichnost': sistemnoye kachestvo ekzistentsii lichnosti. Monografiya [Authenticity: the systemic quality of a person's existence. Monograph]. Khabarovsk: DVGGU, 179 p. [in Russian].
5. Bamberg, M. (2005). Narrative discourse and identities. *Narratology beyond literary criticism*, 213–237.
6. Berzonsky, M. D., Soenens, B., Luyckx, K., Smits, I., Papini, D. R., & Goossens, L. (2013). Development and validation of the revised Identity Style Inventory (ISI-5): Factor structure, reliability, and validity. *Psychological assessment*, 25(3), 893.
7. Douglas, S. T. (2019). Narrating Identity: The impact of literary reading on storied autobiographical memory development.

Стаття надійшла до редакції 17.01.2020.
The article was received 17 January 2020.